

Sahabat

Sedan 1994

Indonesiens vänner nr 3-2021

Styrelsen har ordet

Vi har passerat större delen av 2021. Trots pandemin har vi lyckats med några aktiviteter. Online samtal med några av svensk-indonesiska youtubers, matlagningskurs online, SIS årliga picknick och en hybrid workshop "Welcome to Sweden" är några av dem.

Snart är det dags igen att välja nya funktionärer. Vem vill du ha som ordförande? Vilka vill du se som ledamöter i styrelsen? Skicka dina nomineringar till valber@svensk-indonesiska.se eller direkt till ledamöterna i valberedningen:

Ulf Schubert,
Anders Hagardt,
Anik Sundqvist.

Deras email-adresser finns på
www.svensk-indonesiska.se

Styrelsen,
styrelsen@svensk-indonesiska.se

I DETTA NUMMER

Svensk-Indonesiska Sällskapet	1
Vem vi är vi och vad vi gör	
Sukarno och Fatma	2
Reseberättelse från Blitar	3
Svampar i Sverige och Indonesie	4
Kalendarium	4

Sahabat

ISSN 1400-6294

ORDFÖRANDE / ANSVARIG UTGIVARE
Kadri Chanafiah

REDAKTÖR & LAYOUT
Nada Danielsson

REDAKTION
Kadri Chanafiah
Bengt Sahlin
Miti Surjadi

E-post: sahabat@svensk-indonesiska.se

Svensk-Indonesiska Sällskapet (SIS)

MEDLEMSÄRENDE
Katarina Jayatilake Hellman
sismedlem@gmail.com

Plusgirot 4339734-8

www.svensk-indonesiska.se

SVENSK-INDONESISKA SÄLLSKAPET (SIS)

Vem vi är och vad vi gör

En händelse som tillhör ovanligheterna: två ambassadörer Kamapradipta Isnomo och Marina Berg på SIS-workshop "Welcome to Sweden", september 2021.

Enklast kan vi beskriva oss själva som vänskapsförening mellan Sverige och Indonesien. Genom medlemskap i Svensk-Indonesiska Sällskapet (SIS) har vi förenat oss kring ett gemensamt mål, nämligen goda och vänskapliga relationer mellan våra länder och mellan svenskar och indoneser. Vår huvuduppgift är att främja och stärka dessa relationer.

Svensk-Indonesiska Sällskapet har även intresse av att samhörigheten mellan dem som är bosatta i Sverige och har sina rötter i eller anknytning till Indonesien utvecklas på bästa sätt.

Vårt sällskap är en svensk politiskt, ekonomiskt och religiöst oberoende förening som drivs utan vinstsyfte. Under åren har många volontärer verkat inom SIS som funktionärer, ledamöter i sällskapets styrelse och som medlemmar i olika arbets- och projektgrupper.

SIS grundades redan 1977 och ombildades 1989. Våra grundare var föräldrar som adopterat barn från Indonesien samt indonesiska ambassaden i Stockholm. Så det är inte överraskande att Indonesiens ambassad i Stockholm också är vår viktigaste samarbetspart-

ner.

Svensk-Indonesiska Sällskapet har ju funnits ganska länge och har många aktiviteter på nacken. För första gången i sällskapets historia deltog både Indonesiens ambassadör i Sverige Kamapradipta Isnomo och Sveriges ambassadör i Indonesien Marina Berg i ett och samma SIS arrangemang. Att ha båda ambassadörerna med i årets "Welcome to Sweden" är en stor ära för oss. Stort tack till ambassadör Kama och ambassadör Marina Berg. ■

SIS på "Pesta Rakyat" (folkfest), Wisma Duta, Lidingö, augusti

SUKARNO OCH FATMA

I ett inlägg på Svensk-Indonesiska Sällskapets Facebook-sida från den 6 juni 2021 skrev vi historien om ett gammalt foto. Eftersom det finns tillräckligt med intresse fortsätter vi historien i detta nummer av Sahabat.

6 juni är Sveriges nationaldag. 6 juni är också Indonesiens första president Sukarnos födelsedag. Sukarno var född för 120 år sedan, 6 juni 1901.

Detta svartvita foto var taget någon gång mellan 1938 och 1942 i Bengkulu, en kuststad på sydvästra Sumatra ca 600 km från huvudstaden Batavia i dåvarande Nederländska Ostindien. Det var då Indonesiens blivande första president Sukarno (nummer 3 från höger i den mittersta raden) med sin fru Inggit Garnasih (den leende dammen i mitten) och resten av sin familj förvisades till staden. Damen nummer 2 från höger var Salmiah Pane, gift med den Bengkulu-födda Ali som stod längst bak som nummer 3 från vänster.

Salmiah var bland de första som träffade Sukarno när denne anlände till Bengkulu från sitt tidigare förvisningsställe Ende på andra sidan av ö-riket. Inggit Garnasih och resten av Sukarnos familj kom några dagar senare. ”Sanusi syster, Inggit”, presenterade Sukarno Salmiah för sin fru. Men idag, om man inte studerat Indonesiens litteratur, vet man knappast vilka bröderna Armijn och Sanusi Pane var. Redan då var bröderna kända som författare, journalister och historiker. Med bland andra Sutan Takdir Alisyahbana som var född i Bengkulu och släkt med Ali, räknades de som några av grundarna till den nya nationens litteratur.

I Bengkulu träffade Sukarno den söta 15-åriga flickan vid namn Fatma. Senare kommer flickan att bli Indonesiens allra första ”First Lady”. Ofrivilligt blev det unga aktivistparet Ali och Salmiah vittnen till triangeldramat som utspelades mellan Sukarno, Inggit Garnasih och Fatma.

Det var vid slutet av 1940 som Salmiah fick ett brev från paret Sukarnos adoptivdotter Ratna Djuami som då studerade i Yogyakarta på Java. Tillsammans med brevet skickade Ratna ett annat brev adresserat till sin mor. Hon bad Salmiah att personligen överlämna brevet till Inggit. Och så gick Salmiah till familjen Sukarnos hus på adressen Jalan Anggut

Atas för att lämna brevet. Efter att ha läst brevet kunde Inggit Garnasih tydligt inte längre låta bli att berätta vad som diskuterades där. Hon började berätta historien om romansen mellan sin man och Fatma ibland högljudd och med hårda ord. Salmiah lyssnade på allt med chock blandat med förvåning. När Sukarno hörde den höga tonen i sin frus röst dök han upp och utan att blanda sig i samtalen sade till Salmiah: ”Gå hem nu! Jag kommer och förklarar allt för er”.

Mycket riktigt senare på kvällen kom Sukarno cyklande till Salmiahs och Alis hus. Paret hälsade honom välkommen och de tre satte sig sedan i vardagsrummet. Sukarno berättade och förklarade. Paret ställde frågor och ibland argumenterade de emot. Sukarno gav ytterligare förklaringar. Paret lyssnade och fundrade. Ibland håll de med Sukarno och ibland skilde sig deras åsikter isär. Samtalet mellan de tre var allvarligt och djupt. Obemärkt passerade kvällen till långt över midnatt. Sukarno kunde omöjligen åka hem mitt i natten. Det var inte heller nödvändigt för samtalen fortsatte till gryningen. Med solens uppgång cyklade Sukarno slutligen hem.

I nattens samtal berättade Sukarno om sin kärlek till Fatma. Han bad om Alis och Salmiahs förståelse och att han hoppades på att paret kunde förstå hans situ-

ation. Ja, han ville gifta om sig. Inggit Garnasih kunde inte ge honom några barn. Det var Sukarnos huvudskäl. Det fanns också en annan orsak som han avslöjade för Ali och Salmiah. Efter det att han tagit sin ingenjörsexamen på *Technische Hogeschool* i Bandung gillade inte Inggit att han spenderade all sin energi och tid åt kampen för Indonesiens självständighet.

Salmiah och Ali invände emot med ålderskillnaden mellan Sukarno och Fatma och hennes bakgrund som argument. Med hög röst försvarade Sukarno sina

känslor. ”Jag behöver inte hustruns hjälp i politiken! Min egen intelligens är tillräcklig”. ”Jag behöver inte *begriplande liefde*, jag behöver *dienende liefde*!”. Sedan vände han sig till Salmiah: ”Jag kan omöjligen gifta mig med en kvinna som du!”. Paret Ali och Salmiah förstod då att Fatma verkligen hade fångat ledarens hjärta.

Triangeldramat på Jalan Anggut Atas fick inte sin final i Bengkulu utan fortsattes på Java. 1942 flyttades Sukarno med sin familj till Padang på Sumatra av holländarna. Sedan förflyttade japanerna familjen till Java. Trots att Sukarno var en mycket upptagen man, glömde han aldrig Fatma. Han skrev brev till henne i Bengkulu och skickade försändelser. Sukarno hade också kommit över sin ovilja att skilja sig från Inggit Garnasih.

Med tiden blev Fatma en vacker ung kvinna. Hennes känslor för Sukarno gick över till äkta kärlek mellan en kvinna och en man. 1943 gifte de sig. Fatma var då 20 år gammal. Hennes namn ändrades till Fatmawati. Paret fick fem barn. Senare kommer dottern Megawati Sukarnoputri att bli Indonesiens femte och hittills enda kvinnliga president. ■

Text: Kadri Chanafiah, fritt från M. Ali Chanafiah "Bung Karno dalam pengasingan di Bengkulu", Aksara Press, 2004.

RESEBERÄTTELSE FRÅN BLITAR

Text och foto: Peter Eriksson

DAG 1

Vi har tagit oss till Blitar, en liten stad på södra Java i provinsen Jawa Timur, med Indiska oceanen som närmsta granne. Och just vatten kommer att spela en viss roll under vår första dag. Men till det återkommer jag för vi kommer överens om att först spendera förmiddagen åt det historiska Blitar. Här finns som alla kanske inte känner till gott om gamla tempel. Vissa i bättre skick än andra bör tilläggas.

Efter en tidig frukost hoppar vi upp på motorcykeln (det vanligaste transportmedlet i Indonesien) och åker iväg till *Candi Sawentar* som dateras till mitten av 1200-talet och ligger ett par km utanför stan. Det originella med detta 10,65 m höga tempel är att det ligger några meter under marknivån och besöks dessutom av många hinduer. Här går vi runt och tittar intresserat upp mot relieferna av de skräckinjagande Kalahuvudena innan vi fortsätter till *Candi Kalicilik* som i mångt och mycket påminner om *Candi Sewantar*. Även *Candi Kalicilik* har många fina reliefer att vila ögonen på och ligger dessutom omgärdad av riklig grönska som gör det trevligt att strosa runt..

Candi Penataran

All heder åt dessa tempel, men är man i Blitar ska man inte absolut inte missa att besöka *Candi Penataran* som är ett av östra Javas allra största hinduiska tempel. Vi beger oss därför dit vilket också blir vårt sista stopp på rundresan "Det historiska Blitar". Men vilket avslut sedan! *Candi Panataran*, som spelade en viktig roll under kungariket Majapahit (1293-1527), är till-ägnad guden Shiva och innehåller bland annat en av de största indonesiska samlingarna reliefer som berättar om guden Wishnu i olika avatarer.

Pantai Peh Pulo

Efter att ha ägnat en stund åt *Candi Panataran* beger vi oss ner mot havet. Det finns ett flertal synnerligen vackra stränder i regionen såsom *Pantai Tambakrejo* och *Pantai Pangsi*. Men den strand vi bestämmer oss för att åka till är den rent visuellt kanske den vackraste, *Pantai Peh Pulo*. Då Blitar inte ligger direkt vid havet tar det oss lite drygt en halvtimme att komma ner till *Pantai Peh Pulo*. Längs vägen kör vi förbi vidsträckt ris- och böljande majs- och sockerrörsfält, små idylliska byar och vidare över en mindre bergskedja med vyer som verkligen imponerar på sina ställen. Framme vid *Pantai Peh Pulo* får vi verkligen lön för mödan. Stranden i sig är väl kanske inte den största, men vad gör det. Imponerad blir man ändå. Framför allt av alla de små obebodda öarna strax utanför vilka gett upphov till att folk runtomkring kallar platsen för Blitars "Raya Ampat". Ute i vattnet gungar också flera färgglada fiskebåtar. Däremot är det inte många som badar eftersom vågorna går höga och lämpar sig därför inte för bad.

Eftersom vi inte har ätit någonting uppsöker vi en av de lokala restaurangerna utmed stranden. Här beställer vi färskgrillad ikan bakar som vi äter tillsammans med ris och spenat samt stark sambal trasi. Till detta dricker vi varsin kokosnöt. Jag måste ärligt säga att det är svårt att hitta en mer perfekt plats än denna att äta på.

Klockan har nu blivit sen eftermiddag varför vi åker tillbaka till Blitar stad och avrundar vår första dag där. Som sig bör gör vi det i alun-alun, stadens stora centrala park där vi tillsammans med många andra likasinnade strosar planlöst omkring bland försäljare av allehanda krims-krams samt barn på små elmotorcyklar. Bara för att nämna en del.

DAG 2

Vi inleder vår andra dag i Blitar på

samma härliga sätt som gårdagen. En tidig frukost och sen en rask promenad till *Istana Gebang* som är en historisk byggnad i så måtto att det var här som Indonesiens första president Soekarnos morsföräldrar bodde och där han själv tillbringade en del tid under sin ungdom. Numera är huset ett museum. Här spenderar vi en stund med att gå runt bland möbler och gamla fotografier innan vi till fots fortsätter till *Kebon Rojo*. I denna trevliga och grönskande park i hjärtat av Blitar njuter vi en stund av ro bland träd av alla de slag samtidigt som vi går runt och tittar på både inhemska fåglar och andra djur i den lilla djurparken. Att människor söker sig hit är lätt att förstå för det är onekligen en liten oas.

Efter en något längre promenad har vi tagit oss till Soekarnos grav. Som alla kanske inte vet ligger han begravd här i Blitar. Nu är det väl inte direkt en plats för den allmänna turisten att besöka utan mer för den politiskt intresserade och pilgrimer. Komplexet innehåller förutom hans grav även ett bibliotek, museum och en lång relief som berättar om hans liv.

Efter en traditionell Blitar-lunch (*nasi pecel*) tar vi motorcykeln upp till *Karanganjar Coffee Plantation* och lär oss mer om kaffets historia. Här vandrar vi runt bland kaffebuskar och dricker såklart en kopp i restaurangen innan vi åker tillbaka till stan och tar oss an en spännande stadspromenad i de centrala delarna. Vi går in och ut i affärer och njuter av atmosfären som det färgrika vardagslivet erbjuder. Resten av eftermiddagen tillbringar vi sedan vid *Sumber Udel Water Park* som är ett något enklare äventyrsbad och inte riktigt vad man är van vid hemifrån. Men barnen gillar stället och det är huvudsaken.

Detta blir också den sista "sevärdhet" vi besöker under vår vistelse i Blitar. Nu har nämligen klockan blivit så pass mycket att det har blivit dags att äta middag. Det gör vi på det anrika Hotel Tugo Sri Lestari, ett av de äldsta i Indonesien, där nasi goreng ikan asin och deras egen nasi goreng står på menyn. Därefter avrundar vi dagen med att än en gång gå till alun-alun och festlig-

Svampar i Sverige och Indonesien

Text och foto: Sri och Bengt Sahlin

I Sverige är vi nu mitt i svampsäsongen som varar från början av juli månad till november.

Mitt äventyr i skogen började i juli månad med plockning av stora gula kantareller nära en liten sjö. De gula kantareller försökte gömma sig i gräset och under buskarna men misslyckades (Bild 1). Har man varit på samma ställe i tio år så vet man när och var de skall plockas. Kantarellerna rensas. Jag steker dem i smör samt kryddar med salt, svart peppar och vitpeppar. När de steks, så lägger jag dem i en plastpåse, som plattas till och fryses in. När du behöver lite kantareller till sås eller en varm smörgås så bryter du av en bit av de tillplattade färdigstekta kantarellerna.

Mitt andra äventyr startade i början på september. Jag gick till ett ställe i skogen där det väcker flera sorters träd. Intill en ek så hittar jag svart trumpetsvamp (Bild 2). Den svarta trumpetsvampen är gråsvart i färgen och är mycket svår att hitta. När man lägger den i en stekpanna så blir den svart. Denna svampsort anses ha den bästa smaken. Man serverar den i finare restauranger. President Obama hade kinesiska presidenten på besök och då serverades det svart trumpetsvamp till en av rätterna. Om man skall köpa svart trumpetsvamp så har den det högsta priset.

Mitt tredje äventyr i skogen andra veckan i september resulterade i upphittande av den största stolta fjällskivlingen jag någonsin sett (Bild 3). Den fyllde hela stekpan-

nan. Totalt under den svamprundan hittade jag ett tjugotal stolta fjällskivlingar som är väldigt goda stekta i smör med lite olika kryddor till. Det är viktigt att veta vad man kan plocka för svampar i skogen som man avser äta. Det finns många olika sorter som liknar varandra men där en sort är ätlig men någon sort kan vara oätlig eller t.o.m. giftig. Ladda därför ner en svampapp, så du i mobilen direkt kan avläsa vilken sort det är och om den kan ätas. I Sverige har vi Allemansrätten vilket betyder att svampen i skogen är gratis.

Mitt indonesiska svampäventyr

Svampar i Indonesien plockar man inte så lätt i skogen. I regionen Sleman, Yogyakarta så finns restaurangen Jejamuran som inte bara serverar utan också odlar olika sorters svamp. En fantastisk upplevelse att se alla de olika sorters svampar i olika färger som man odlade där.

I restaurangen tillagades sedan de olika svamparna med olika kryddor och utseende till fantastiskt goda maträtter (Bild 4). Jag uppfattade att det var billigt att äta där och det var kö in till restaurangen. Inte nog med att man tillagade mat, man gjorde också olika konserverad mat. Jag gillar ju rendang gjort på kött, men att äta svamp rendang var en upplevelse. Det mest osannolika var att man också gjorde Brownies på svamp.

Om ni är i Yogyakarta området så ta er till att besöka restaurang Jejamuran och bli en svampupplevelse rikare. ■

Bild 1

Bild 2

Bild 3

Bild 4

KALENDARIUM

November 2021 - Pasar Malam
Januari 2022 - Julgransplundring
6 februari 2022 - Årsmöte
kl 12.00 - 15.00
- Konstituerande styrelsemöte
kl 15.00 - 16.00

VÄLKOMMEN

till

Svensk-Indonesiska Sällskapets

ÅRSMÖTE 2022

Söndagen den 6 februari 2022, kl 12.00 - 15.00
Maria Bangata 11, Stockholm

Du har väl inte glömt att betala årsavgiften?

Årsavgiften för en familj 250 kr/år, för en person 150 kr/år, studerande 100 kr/år
Plusgirot 4339734-8.

Uppge namn, adress och e-postadress.